

**BESZÉLGETÉS DR. VASTAGH PÁLLAL, AZ MSZMP CSONGRÁD MEGYEI
BIZOTTSÁGÁNAK ELSŐ TITKÁRÁVAL,
A POLITIKAI BIZOTTSÁG TAGJÁVAL**

JOGALAP:

- Az Ön megválasztása jelenti-e véleménye szerint a párt új káderpolitikáját? Egy egyetemi tanár megválasztása szokatlan az eddigi gyakorlatban.

VASTAGH PÁL:

- Nemcsak ez az egyetlen jel. A pártértekezleten megválasztott megyei pártbizottság összetételében is hasonló elmozdulás tükröződik. A 79 tagú PB 78 %-a új. A 79 tagból jelenleg 54-en minősülnek értelmiséginek. Az előző arány 24 % volt. Ha az én személyes helyzetemmel összevetjük, tendenciaként ez mindenképpen elmondható. Az a rendhagyó, hogy nem az apparátusból, hanem kívülről kerül valaki erre a posztra. Ezt nem láttam a többi megyében sem. Január végéig hét megyében volt pártértekezlet, ilyen értelemben rendhagyó az én választásom, mert általában olyanokat választottak meg, akik addig is a pártapparátusban dolgoztak.

JOGALAP:

- Ön szerint mindek volt döntőbb szerepe: értelmiségi voltának, mozgalmi múltjának - hiszen a KISZ KB Intéző Bizottság tagja volt -, vagy személyes temperamentumának.

VASTAGH PÁL:

- Gondolom, mindegyiknek. Szerencsés volt ezenkívül, hogy a választás előtti napokban találkoztam a küldöttekkel Kisteleken, Csongrádon, Makón, Szentesen például. Én tehát jó értelemben igyekeztem a nyilvánosság eszközeit felhasználni, és elkerülni azt a látszatot,

hogy itt olyan manipulatív jelölésről van szó, ami formálissá tette volna a kettős jelölést.

JOGALAP:

- Hogyan kezdte elsőtitkári munkáját ?

VASTAGH PÁL:

- Januárban a politikai munkatársak közül mindenkivel leültem személyesen beszélgetni. Megkérdeztem, mi a véleménye saját munkájáról, mit ajánlana a vezetésnek, személy szerint nekem mit tud javasolni, hogyan politizáljunk. Egyébként jelentősen csökken a pártbizottság létszáma. Ez azt jelenti, hogy 35-en voltunk, és jelenleg a belső apparátusban 24-en vagyunk.

JOGALAP:

- Mi lett az eltávozókkal ?

VASTAGH PÁL:

- Egy részük nyugdíjba ment, más részük pedig elment máshová dolgozni.

JOGALAP:

- Többéves politikai munka után hová lehet menni dolgozni ?

VASTAGH PÁL:

- Azért az itt dolgozók 90 %-ának felsőfokú végzettsége van. Ezek az emberek valamilyen gyakorlati munkahelyről kerültek ide annak idején. Például Bódi György, aki a közigazgatási - adminisztratív osztály vezetője volt, közgazdasági végzettségével főosztályvezetőnek ment egy részvénytársasághoz, a gazdasági osztály vezetője pedig a Megyei Tanács Műszaki Osztályához került.

JOGALAP:

- És mit csinál Szabó Sándor, a korábbi első titkár ?

VASTAGH PÁL:

- Ő 58 éves, karkedvezményel nyugdíjba ment. Sokan elmentek nyugdíjba, akik ott voltak közvetlenül a nyugdíjkorhatár előtt.

JOGALAP:

- Most térjünk át a párt és a KISZ kapcsolatára. Hogyan látja a KISZ jövőjét, a párt ifjúságpolitikáját ?

VASTAGH PÁL:

- Az egészet újra át kell gondolni. Pillanatnyilag ehhez csak fogódzóim vannak, de konkrétan még nem tudom, a gyakorlatban hogy fog ez megvalósulni. Alapelv, hogy minden politikai pártnak szüksége van ifjúsági szervezetre, ahogy ez Nyugat-Európában is megfigyelhető. A kapcsolat közöttük lehet szorosabb vagy távolibb. Nálunk jogosan kritizálták a KISZ és a párt kapcsolatában a direkt irányításos módszert.

JOGALAP:

- Egy új párt előnnyel indul, ha saját ifjúsági szervezetet szeretne magának; hogy áll ezzel a defenzívába szoruló MSZMP ?

VASTAGH PÁL:

- Olyan ifjúsági szervezetre van szükség, ami többé-kevésbé szorosan a párt mellett van; ami eszmei kontinuitást biztosít; ami politikailag szocializál. Az egész jövőt elveszíti a párt, ha nem talál ilyet. Amikor a megyei politikai programot készítettük a pártértekezlet után, akkor eleve azt mondtuk, baloldali ifjúsági szervezetet szeretnénk, és ebbe beleértem az UDSZ-t, ha marad a KISZ, akkor azt, vagy más rétegszervezetet, amely a párt platformját képviselni akarja vagy képviselni tudja. Ezekkel konkrét szövetségeket szeretnénk, például a választási küzdelmekben, alkotmánykonceptió vitájában - nekünk szükségünk van ezekre a fiatalokra.

JOGALAP:

- Ha már a KISZ-nel tartunk, Ön mint jogász, hogyan vélekedik a KISZ kezelésében levő ingatlanok áladásvételéről? Hogyan egyeztethető ez össze a szocialista törvényességgel?

VASTAGH PÁL:

- Nem szívesen beszélek erről, mert ennek van egy technikai része, amit különbözőképpen lehet minősíteni. Van ennek egy sokkal fontosabb része, amit már más alkalommal is elmondtam, és ezek nem korrekt módon, vagy legalábbis nem pontosan jelentek meg a sajtóban. Nem akarja ezeket senki sehova kijátszani, monopolizálni. Ugyanolyan ifjúsági centrumok lesznek; de mivel fontos vagyontárgyakról van szó, technikailag meg kell oldani, hogy valaki kezelői jogokkal rendelkezzen. Ez nem érinti ezeknek az objektumoknak a fölhasználását. Ezek után is fiatalok sportolhatnak, pihenhetnek ezekben a táborokban. Nem érzek benne olyan felhangot, ami azt sugallná, hogy ezeket valamilyen társadalomellenes célra akarná bárki használni.

JOGALAP:

- Azt hiszem, ez ellen nincs is kifogás, hanem hogy költségvetésből épült objektumok kerülnek ki az ösztársadalmi ellenőrzés alól. Ezek olyan körülmények között, amikor a társadalmi szervezeteknek is piacorientáltaknak kell lenniük, komoly tőkét jelentenek, jelen esetben a KISZ-nek.

VASTAGH PÁL:

- Egy része valóban költségvetési támogatásból épült, jelentős része pedig saját mozgósítással. Hadd említsem itt a JATE-klubot, ami 1971 és 1973 között döntő módon társadalmi összefogással épült. Arányaiban a KISZ-

iskiskolánál nem volt döntő a társadalmi munka, de azért abban is van.

Egyébként olyan széles társadalmi alapon kívánják ezután is működtetni, ami nem vonja ki a társadalmi ellenőrzés alól. Én a társadalmi hasznosságból indulok ki, és ennek biztosítására ebben az esetben lehet, hogy rossz technikát alkalmaztak.

JOGALAP:

- Még egy ingatlan kérdés. Mi történik a szegedi PB székházzal, illetve azzal az 53 millió forinttal, ami a lakásfelújítási alapból került át ide ?

VASTAGH PÁL:

- Minden valószínűség szerint el fogja adni a párt az épületet, de ez még nem biztos. Elképzelhető, hogy a városi pártbizottság átköltözik a megyei pártszékházba; olyan javaslat is van, hogy mi költözzünk oda. A Komócsin téri épület felhasználhatósága mindenesetre többcélú lehet, jobban válhatna politikai centrummá.

JOGALAP:

- Netán '90 után a többi pártnak is lehetősége nyílik helyiségeket nyitni itt ?

VASTAGH PÁL:

- Természetesen. Ha a párttörvényt elfogadja a parlament s bejegyzik a pártokat, akkor megvalósulhat mindez.

JOGALAP:

- Visszatérve a nagypolitikára; a párt KB február 10-11-i ülésén hozott határozata deklarálta a többpártrendszer lehetőségét Magyarországon. Schmidt Péter, az ELTE professzora szerint, a pluralizmus előfeltétele, hogy az államigazgatásban az igazságszolgáltatásban és a fegyveres testületeknél dolgozók semmilyen pártnak ne lehessenek a tagjai.

VASTAGH PÁL:

- Nagyon lassú lépésekről van itt szó. A magyar társadalom jelenlegi állapotában egy nyíltan versengő többpártrendszer nehezen képzelhető el. A február 10-11-i KB ülés vitájában is nagyon sokan foglalkoznak ezzel. Én ezek közül csak Nyers Rezsőre és Ormos Máriára szeretnék utalni, akik teljes joggal hivatkoznak arra, hogy a társadalom nem felkészült Magyarországon erre a versengő többpártrendszerre. Tehát ezt szakaszosan, lépésről-lépésre lehet kiépíteni. A KB állásfoglalás tervezete, amit a párttagok körében vitára bocsátottak, is ezt ajánlja. S hogy köztisztviselő lehet-e pártnak tagja vagy sem, erre különféle megoldások vannak külföldön is. Ha azt vesszük alapul, hogy a lelkiismereti szabadság deklarálva van, egy modern társadalomban nem biaztos, hogy célravezető ehhez képest egyfajta depolitizálás. Hiszen van az ügynek szakmai és politikai, belső meggyőződési oldala is. Ha a fegyveres erőket vesszük alapul, a szakmai oldal rendeződik a szolgálati szabályzatban. Ez a bírák esetében a törvénynek való alárendeltségben fejeződik ki. Azt megtiltani, hogy a társadalom politikai mozgásaiban ne vegyenek részt, nem tudom mennyiben vág össze egy korszerű társadalomképpel.

Ami az MSZMP-t illeti, mi most erőteljesen a területi szerveződés koncepcióját szorgalmazzuk. S ez alatt nemcsak a nyugdíjas pártszervezeteket értjük, hanem mi ösztönözzük azt is, hogy fiatalabbak is területi alapszerveket hozzanak létre. Hogy ennek milyen üteme lesz, azt még nem tudni. Aminek nincsenek meg a társadalomban gyökerező tradíciói, azt nem lehet egy koncepcióval áthidalni és pótolni.

JOGALAP:

- A párttörvény elfogadása után a '90-es választásokat követően azonban már olyan politikai felállás alakul majd

ki, ami ezen a negyven éve kialakult alapon nem fog működni. A probléma tehát ott van, hogy egy év alatt kellene ezt a negyven éves struktúrát megváltoztatni.

VASTAGH PÁL:

- Nézzük a politikai realitásokat ! Véleményem szerint jelentős politikai változások lesznek és éppen ezért az MSZMP komoly előkészítő lépéseket tesz annak érdekében, hogy ez társadalmi stabilitás mellett alakuljon ki. A mértékadó szervezetek is egyetértenek velünk abban, hogy meg kell találni azt a koalíciós lehetőséget, ami képviselőhöz juttat, de elkerüli a nyílt politikai konfrontálást. Lehetséges, hogy 1995-ben már élesebb versengő szakaszba lép a pluralizmus. De most szerintem az is nagy eredmény lenne, ha ennek az elképzelt koalíciónak lényegüként azt el tudnák fogadni a különböző politikai csoportok, hogy megakadályozzák a társadalmi válság elmélyülését. Ez az MSZMP egyik ajánlata a többpártrendszerre való áttéréshez. Meggyőződésem egyébként, hogy a pártnak is egészen más képe lesz. Jelentős polarizálódás megy végbe a párton belül is: a tagság egy része elmegy más politikai irányba vagy politikai passzivitásba menekül. Nehezen tudják az emberek most vállalni azt a pszichikai teherterét amivel a párttagság jár, pedig ez tartós állapot lesz.

JOGALAP:

- Több ízben említettük már a KB február 11-i határozatát. Mondana néhány szót arról, hogyan születik meg egy ilyen dokumentum; s általában hogyan zajlik a KB ülése. Néhány reformkörben fogalmazódott meg az az igény, hogy ezek az ülések teljesen nyilvánosak legyenek.

VASTAGH PÁL:

- A nyilvánosság nem abszolút érték, amit politikai körülmények ne tudnának befolyásolni. Nem hiszem, hogy

van a világon olyan politikai párt, amelyik ilyen kényes helyzetben kitárva ajtót, ablakot az utcára vinne egy ilyen vitát. A politikai döntési folyamatoknak azon részei, mikor kialakulnak az alapkonceptiók, nem nyilvánosak másutt sem.

Áttérve a KB ülés menetére a vitában részt vesznek a KB tagjain kívül meghívottak is. Ezek a megyei első titkárok, a Budapesti Pártbizottság titkárai, a Külügyminisztérium, a Néphadsereg és a Határőrség PB titkárai, a Párttörténeti Intézet és a Társadalomtudományi Intézet igazgatója, annak első helyettese, a Politikai Főiskola rektora, a Társadalmi Szemle és a Pártélet főszerkesztője, valamint a Népszabadság főszerkesztője. A vitaanyag tárgyalása szóbeli kiegészítővel indul. Ezután kezdődik a vita, amikor is különböző javaslatok, kritikák hangoznak el. A napirend előadója foglalja össze a vitát, amit általában szünet előz meg, hogy felkészülhessen. Ekkor összegzi azokat a konkrét javaslatokat, amiben állást kell foglalnia a KB-nak. Az ülést vezető soros elnök ezeket sorba veszi és ezekről szavaz a plénum.

JOGALAP:

- S most utoljára beszéljünk a készülő alkotmányról !
Az államforma kérdésében Ön hogyan foglal állást ?

VASTAGH PÁL:

- A köztársasági illetve népköztársasági terminus technicus között tartalmilag nincs különbség. Elképzelhető, hogyha az új alkotmány nyomán a köztársasági államformát deklaráljuk, ez az ellenérzés nagyobb néprészvételi lehetőséget biztosít, mint a korábbi népköztársasági államforma, mert felértékeli az állampolgárok közvetlen bekapcsolódásának lehetőségeit, s erre garanciákat is nyújt. Ezzel szemben a népköztársaság államformát rögzítő alkotmány szerint csak képviselők útján kapcsolódnak be a hatalom gyakorlásába.

Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a politikai megfontolást, hogy a népköztársasághoz jelentős érzelmi kötődések fűződnek.

Kijelenthetjük, hogy tartalmilag nem ez a kérdés határozza meg az új alkotmány jellegét. Véleményem szerint az alapelveknek van döntő jelentőségük.

A preambulumban a magyar államiság eddigi történeti fejlődése mellett benne foglaltatik az is, hogy ez az államiság milyen fejlődési irányt mutat. Ilyen értelemben jelenik meg a társadalom szocialista fejlődésére utaló orientáció. Az mindenképpen helytelen lenne, ha a szocializmust, mint jelzõt alkalmaznánk az alkotmány szövegében. Ezért kell olyan alapelveket, értékeket leszögezni, amelyek azt a fejlődési irányt jelölik ki. Ez az, ami még alapos munkát kíván. Szemben az államigazgatási, igazságszolgáltatási résszel például, amely jóval kidolgozottabb, elemeiben is összefüggő struktúra; ez a része még kevésbé. Az alapelvek között olyanokról van szó, mint például az egyenlőség, a közösségi tulajdon dominanciája a társadalomban. A politikai alapelvek között nem csak az alkotmány, hanem a nemzetközi jog alapvető szabályait is figyelembe kell venni a politikai szervezetek működési kereteinek meghatározásakor. Ide tartozik még a család védelme, a munka szerinti elosztás elve és számos más alapelv, ami jelenleg vagy nem pontosan vagy egyáltalán nem szerepel az alkotmányban. Ezek azért nagyon fontosak, mert a későbbiekben az alkotmánybíróság működésében ezek értelmezési funkciót töltenek be.

Ezekhez képest tartom másodlagosnak a címer vagy az államforma kérdését. Mindenesetre a kodifikáció során nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt, hogy egy világtörténelmi kísérlet legelső szakaszának első lépéséről van szó. Ha az alapelveket jól meg tudjuk határozni, ez megfelel annak a követelménynek, hogy az ország történelmi fejlődési perspektívája a szocialista társadalom.